

HRVATSKA RIEČ

Predplatna ciena: na godinu K 12. — Za pò godine K 6. — Za Šibenik na godinu donasanjem u kuću K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utiživo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi tiskaju se po 12 para peti redak ili po pogodbi. — Priobčena pisma i zahvale tiskaju se po 20 para po peti redak. — Nefrankirana pisma ne primaju. — Rukopisi se ne vraćaju.

Dr. A. Starčević.

Trinaest je godina danas da počiva Njegovo tielo u Šestinama kraj bielog Zagreb-grada, u kojem nema ni slobode ni pristolja, a ima skup tobože sliedbenika Njegovih, koji ne mare ni za slobodu ni pristolja hrvatsko, nego za osobne probitke, kojima podvrgavaju ne samo sebe, već i načela, koja je duh Njegov rieču, pismom i primjerom naučoo Hrvate.

Na mjesto slobodi, služe tiranstvu i tirjanima. Nu doći će dan odmazde, jer Pravednost i Sin Pravednosti žive, a biti će odmazda neumoljiva i strašna, kao što je i grieh odmetnika i izdajnika velik.

Slava Starčeviću!

Osobna ili načelna borba?

Frankovci su danas onaj skup izgubljenika i odmetnika, koje je glavom sam Frank prozvaoo svojom strankom sa tri razloga. Prvi je da „Franka nije držao Starčević ili Kumičić, ni nitko, nego on sam sebe“; drugi je što se „Frank ne čiti voljku u Starčevićovom ruhu, niti bi ga bilo liepo u njem viditi“, jer „da se žar Starčevićev nije prenesao ni na koga drugoga“; a treći sliedi iz prvih dvaju, a sastoji u tom, da je dostojno i pravedno što Frank krsti svojim imenom stranku, koja nema ništa od Ante Starčevića u sebi. On za to „ponosom“ može naviesti svietu da je „njegova stranka isto što i Rauchova, jer da je „borba protiv Rauchovog režima, borba protiv njegove stranke“.

Ovo je sve Frank pisao u svom glasilu od ove godine dne 24. veljače u članku pod naslovom „Svi protiv nas“ i 27. veljače u članku „Ante Starčević“. A kad je Frank sam to sve utvrdio, onda bi imala biti stvar načela svih njegovih pristaša, a i njihovog osobnog poštenja, da sebe i svoje drugove nazivaju Frankovim, a ne ni Starčevićim ni pravaškim imenom. Zašto da ne ba se navlače političko ruho Ante Starčevića, „kad im ne stoji dobro i kad se u njem ne čute voljko“? Zašto da ne budu u istinu Frankovci, kad od Franka primaju žar, „kosti od Starčevića nije mogao na nikoga preći“?

Dakle sliedbenici Franka, ako imadn poštovanja prema svom vodji, ako znadu što su politička načela, zvat će se od sada unapred svojim pravim imenom, i ne će trebati da svako malo vremena nadopunjavu naslov svoje stranke; da iz stranke prava čine čistu, iz ove hrvatsku, iz ove starčevićevu itd. itd., kao da je to koja trgovačka tvrdka, koja istupom ili pridolazkom kojeg kompanjona mora da odmah mienja svoj naslov.

A onda i još jedan razlog: ne će nikomu trebati da dokaziva, kako su frankovci izdajice, izmečari, špijuni, plaćenici, kukavelji, mešetari, Azevi, Rauchove sluge, jer sve se to o njima može kazati i dokazati dok hoće da prolaze pod firmom Starčevićanstva, pravašstva, ali čim oni to ne budu činili, svega toga ne će trebati, jer će se reći samo: frankovci su frankovci, i svak će znati čega su oni kadri i što moraju oni po svojim stranačkim i osobnim načelima da rade.

Ja na primjer, da se sliedbenici Tröderovi krste njegovim obiteljskim imenom, ne bih nikad na njih napadao kao na izdajice domovine i slično, jer ja znam da za njih ne obstoje ni domovina, ni stranka, ni načela, ni vjernost, ali dok oni hoće da ih se drži za ljude koji ljube domovinu, stranku načela i to baš onu domovinu, onu stranku i ona načela, kojima ja znam da sam ciljem svojim bio odan i vjeran od kada se poznaj; dok oni hoće da toj domovini, toj stranci, tim načelima nisam vjeran i odan ni ja, ni svi oni mnogobrojni, za koje ja znam, da bi sebe i sve svoje toj domovini, toj stranci i tim načelima žrtvovali; dok oni hoće da sve i svakoga orne, svačiji otačbenički rad oklevetaju i oma-

lovaže te zaprieče, a samo sebe uzdižu i prikazivaju lažno kao spasitelje domovine, stranke i načela, ja smatram svojom najvećom načelnom, dužnošću otkrivati zlotvorsko njihovo djelovanje i prikazati ih onakovim političarima kakvi su u istinu.

Ta dužnost mi se uprav nameće, kad promišljam i znam da oni pod krinkom Starčevićanstva zavadaju m n o g e čestite Hrvate. A kad na ove zavedene i prevarene promišljam tučem po Tröderima baš od srca, kako znam i mogu najbolje.

Od njeko doba stala ih je dreka da su moji napadaji čisto osobne naravi, perfidni i još koješta, a zaboravljaju da nije političkog čovjeka u hrvatskim zemljama kojega oni nisu klevetali i osobno napadali.

Ali i u tim njihovim tvrdnjam krije se prevara, kao i u svemu što u politici rade, pišu i govore, jer moji napadaji su strogo načelne naravi i za podlogu imaju javne političke čine spomenute vriedne družine.

Da navedem samo njke primjere za dokaz. Kad ban Klauen-Hedervary krađe arhivalje, i kad mu nakon toga i svih dugih nepodobština, vodja „stranke prava“ svečano u saboru priznaje čiste prste te zove krivokletnikom, deranom i ludjakom svakoga koji naziva u saboru Khuena velikim Pokenom, zar je osobnost kad rečeš da je takav vodja za to podkupljen?

Kad Hrvati podižu svoju poljodjelsku banku i svoje blagajne da pomognu odkupljivat od židovskih i drugih ruku svoj poljodjelski stalež, i kad „vodja stranke prava“ kroz ciele mjesece piše proti tom hrvatskom ekonomičnom pokretu i zagovara magjarske novčane zavode, zar je osobnost kad utvrdiš da je taj vodja za to podkupljen?

Kad se radi, da se u Hrvatskoj tudjinska poduzeća usuljavu i kad vidiš da vodja „stranke prava“ za to prima skupe novce i upotrebljava list stranke i zastupnike stranke i ciele stranku u takove tudjinske privatne svrhe, zar je osobnost kad utvrdiš da je taj vodja za to podkupljen?

Kad u Hrvatsku dodje koji varalica pod krinkom ministerijalnog odaslanika, i kad vodja „stranke prava“ tog ministerijalnog odaslanika prima u kuću, s njim konferira i prikaziva svo sum sabsorskom klubskom drugu kao školskog kolegu i zatajiva mu predmet razgovora, zar je osobnost kad utvrdiš da je taj vodja varalica svojih stranačkih drugova, da je varalica ciele stranke? Zar je osobnost kad si uvjeren da je taj vodja spravan konferirati sa vlastodržcima iz ledja stranke i od vlastodržaca primati mito da vara stranku i da je vodi na stranupčije?

Kad u najžešćoj borbi našeg naroda proti Magjarima magjarski ministar zove k sebi po svom panduru vodju „stranke prava“ i ovaj k njemu polazi i pet sati razgovara i ugovara te ponude prima, a onda dolazi kući i vara javno svoje pristaše i narod da je tamo pošao na nalog kraljeva, a da nije taj poziv uzsledio preko magjarskog pandura, zar je osobnost kad po istini utvrdiš, da je taj vodja bio tamo poslan po magjarskom panduru i da je taj vodja pošao jer mora slušati zapovjedi svakog magjarskog pandura; da je taj vodja dakle i po zapovjedi magjarskih i austrijanskih svojih gospodara ušao u stranku prava? Da je taj vodja za taj svoj posluh bio i jest još i danas plaćen?

Kad iz stranke prava, u kojoj je taj vodja gospodar, malo po malo bježi sve što može, sve što nije tom vodji dužno, sve što drži do svog obraza, a kad u tu stranku ulazi sve što je pod Khuenom gazilo narod i njegova prava, zar je osobnost ako utvrdiš, da k tom vodji dolazi sve što je njemu slično, a od njega bježi sve što je čestito i nezavisno?

Kad su u Hrvatskoj sva prava naroda i kraljevstva potlačena, kad je u monarhiji i Niemac i Magjar u škripcu, kad je monarhija i u vanjskim zapletajima tako zamršena, da bi složni Hrvati mogli svojim je jednodušnim odporom postići što hoće, i kad se u tom času „vodja“ stranke prava diže i ustraja legije, ne da traži prava Hrvatske, nego da brani i utvrdi suzanjstvo obstojeće, zar je osobnost kad uz-

tvrdiš da je taj vodja za to podkupljen i skupo plaćen?

Kad mi Hrvati, uvijek vjerni pristaše i radnici stranke prava, hoćemo da okupimo narod u ime državopravne borbe, u ime jedinstva i nezavisnosti Hrvatske, u ime uzpostave države Hrvatske, i kad se u tom času vodja „stranke prava“ toj složnoj radnji opire; kad ju na svaki način pa i nepošteni, nastoji osujetiti; kad prenaša Rauchu što mi hoćemo, što mi govorimo; kad još k tomu izmišlja, da je naša radnja veleizdajnička i samo na uhar „veleizdajnika“ upriličena; kad iz našeg predloga izpušta sve, što po sebi svjedoči da radimo za oživotvorenje hrvatskih državnih prava; kad na temelju tog krivotvorenja tura u javnost svake klevete i denuncijacije i napadaje na otačbeništvo i poštenje ljudi koji su u tom pogledu iznad svake sumnje, zar je osobnost kad utvrdiš da je takav vodja špijun, plaćenik, izmečar, tudjinski sluga, mešetar koji je podkupljen, skupo plaćen, prepredeni zlotvor, krivotvoritelj javnih spisa, trovatelj naroda, varalica svoje stranke, čovjek nizak, podal, kukavan, kadar svega za Judinu plaću?

Tko govori da su to perfidije i osobnosti? Zar jedan Dr. Horvat kojemu je naš predlog bio dan na prepis? Zar jedan Dr. Bošnjak, koji je zajedno sa svojim drugom i u ovom poslu bio Rauchov doušnik, špijun, tako da su Rauchove novine odmah, čim su izašle, doniele, da u našem predlogu nema one izreke „u okviru monarhije“ i da darivamo Srbima embleme, i t. d.; da je naš predlog upriličen radi veleizdajnika; da smo zaklinjali plaću prisutne sa „finis Croatiae“; da se ta dva „starčevićanca“, nisu pustili začepiti usta itd.?

Kad sve ovo znaš, zar je osobnost kad špijune nazoveš pravim imenom, kad plaćenike zoveš plaćenicima, kad doušnike Rauchove zoveš njegovim slugama, Azevima u Hrvatskoj?

I ovi i ovakovi hoće da su pravaši, starčevićanci, a ne vide da se uprav radi toga, sa načelnog gledišta, izvrgavaju ruglu i napadajima, jer koji bi pravaš starčevićanac mogao biti u svrhe špijunstva i denuncijantstva plaćeni krivotvoritelj? Koji bi pravaš, starčevićanac mogao biti štićenik Rauchova režima? Koji bi mogao, kao nepomirljivi oporbenjak, pravaš, starčevićanac, uživati blagodati Rauchovog pet mjesječnog dopusta, ako nije šuga u načelu, a činom izdajica starčevićanstva? A očito je da izdaju valja iz načela žigosat.

Dakle čeljad kao što su Kršnjavi, Frank, Bošnjak, Horvat i slični iz načela ne bi smjeli govoriti da su starčevićanci, jer tko štuje Starčevića načela i u obće načela ljudska, mora da njihova prezire, dosljedno da ih razkrinkava. To činim i ja uprav iz načelnog gledišta. Nisam protu gamadi za to što je gnjusna, nego za to što nanosi kvara. Nisam ni proti spomenutom četverolistu radi njihovih liepih obraza, nego radi krinke starčevićanstva, koju su nad obraz stavili. Doli krinku gospodo! Budite frankovci i vidit ćete da se vašim djelima ne će nitko čuditi, a od svih najmanje ču ja. U vaše vriedne frankovačke sobstvene obrazine ne bih ja ni štapom dirnuo. A vaše djela bi bila dosta ocijenjena, kad bi se reklo, da su frankovačka, jer u istinu iz frankovačkih načela dosljedno dolaze i frankovačka djela: tko što ima, to i daje. Istina je to koju se ne može pobiti ni osobno ni načelno.

Dr. M. D.

Austrija i Srbija.

Svi englezki listovi proriču viest zajedničke intervencije vlasti u Beogradu.

Ministar je Izvoljski najavio, da bi se Rusija samo u onog slučaju odlučila priključiti međunarodnoj intervenciji u Beogradu, kada bi se prilike razbistrile i pokazalo jasno, da bi ova intervencija odgovarala interesima Srbije.

Franczka, Englezka i Rusija neće nipošto intervenirati u Beogradu u smjeru, da Srbija obustavi svoju namjeru naružavanja, koja imadu nefaljeno sami defenzivni karakter.

Englezka će i Rusija bez Francuzke samo upozoriti n Beogradu, da neka se Srbija ne nada pomoći bilo s koje strane u slučaju invazije Austro-Ugarske.

Franc. republika kani velevlastima sliedeće predložiti:

Prvo: Srbija se pozivlje, da odustane od svih zahtjeva za proširenjem svojega teritorija.

Drugo: Velevlasti obećat će Srbiji, da će njzine želje za gospodarskim koncesijama od strane Austro-Ugarske živo podupirati.

Treće: Srbija će se odlučno pozvati, da ne nastavlja svojega naružavanja.

Četvrto: Ako Srbija pristane na te predloge velevlasti, obećat će joj ove kod daljnih pregovora izdašnu svoju pomoć.

Konačno se izjavljuje, da za slučaj, da Srbija odustane sasvim od svojih zahtjeva za teritorijalnim proširenjem i od daljnega naružavanja da će se zajamčiti spremnost Austro-Ugarske, da pregovara sa Srbijom.

Medjuto rek bi, da se u diplomatskim krugovima opet na to pomišlja, kako bi se sazvala konferencija velevlasti. U berlinskim krugovima mnogo pretresivalo o ovom pitanju, a isto tako u Parizu i u Petrogradu. Ruska vlada da bi htjela jednom za uvijek riešiti balkansko pitanje. Tome se opire Njemačka.

U parižkim diplomatskim krugovima se drži, da bi po sadanjim okolnostima bio Berlin najzgodnije mjesto za održavanje konferencie, i da bi se pod predsjedanjem Billova sve gladko i prama programu riešilo. Dalje se drži, da bi se prije sastanka konferencie imala bugarsko-turska; austro-srbska prieporna pitanja smatrati riešenima. Kada se je pred nekoliko mjeseci spomenuto Berlin kao mjesto za konferenciju, nije se našlo ni na kojem mjestu na zapreku, pak se drži, da se to ni sada neće dogoditi. Misli se, da će se francuski poslanik u Berlinu Cambos za vrijeme svog putovanja u Parizu o toj mogućnosti razgovarati sa svojim diplomatskim kolegama.

Kritični prošli tjedan prošao je, te se danas sa svih strana javljaju povoljni glasovi. Javila se već i mjesto konferencie a burze kvitiraju te povoljne viesti sa jednim porastom tečajja, kakvog već dugo nije bilo. No ako se izblize promoti stvar, razabrati će se, da je međunarodni položaj uza svu službeno miroljubivost, uza sve pregovore sve gori i gori.

Gori je poglavito za to, jer velevlasti nisu ni malo složne. Englezka i Rusija idu svojim putem i ne će da interviraju s ostalim velevlastima u Beogradu. To je uza sve protuslovnne viesti činjenica, s kojom se mora računati. A dok se Englezka i Rusija ne priključe, ne može biti ni govora o intervenciji, pa će prema tome i Srbija nastaviti svoju politiku i monarkija i dalje stajati na stanovitosti nepopuštanja. A to znači, kako smo već iztaknuli, u najkraćem vremenu oružani sukob između monarkije i Srbije, tim prije, što velevlasti, ne složne, ne mogu svojim uplivom zapriječiti rat i privesti svoj diplomatskom riešenju.

Kraj takih auspicija utješna je pojava što su druge dvie prieporne točke gotovo riešene. Tursko-bugarski spor biti će po svoj prilici na temelju posredujućeg englezkog predloga uz pomoć Rusije brzo riešen, a i protokol austro-turski kaže, da je aneksija Bosne i Hrcegovine u glavnom riešena.

Prema ovom protokolu, koji će biti dokskora prikazan i obim parlamentima, a onda i ratificiran i prihvaćen od signaturnih vlasti, prelazi suverenitet sultana za Bosnu i Hrcegovinu na cara i kralja Franju Josipa.

Pristajanjem Turske na aneksiju, odstranjena je glavna državopravna zaprieka, pa nema dvojbe da će signatarne vlasti uzeti ju do znanja. Što se Rusije tiče, to je ona obvezana posebnim ugovorom i to Reichstadskim i peštanskom konvencijom, da prizna uz stanovitve uvjete aneksiju Bosne i Hrcegovine. Monarkija je izjavila, da će Bosnu spojiti s Dalmacijom i Hrvatskom, pa nema sumnje, da će se i o tom povesti pregovori, a na nama je, da ovo sjeđinjenje u interesu hrvatsva, a i cieleog slavenstva monarkije što više ugriamo. Istina je, da je konačni

državopravni položaj Bosne i Hercegovine još u daljoj budućnosti, a svakako se ne će rješavati, dok se međunarodni odnosi posve ne razčiste. A ti će rješavati u skoro vrijeme. Tu dolazi s nova opet pitanje kompenzacija Srbiji i Crnoj Gori. Monarhija se izjavila spremnom na gospodarske ustupke, dok Srbija i Crna Gora traže i dalje izlaz na more, a to znači teritorijalnu odštetu. To bi se pitanje moglo riješiti na konferenciji, no ako svi znaci ne varaju, doći će najprije do oružanog sukoba, a onda tek do konferencije.

Predavanja o Bosni

sad su u Beču osobito na dnevnom redu. Neki dan predavao je dvorski savjetnik Schnack o razvoju bosansko-hercegovačkih željeznica. Iz njegovog izvješća razabire se, da je željeznička mreža u Bosni i Hercegovini duga 1072 kilometra, od kojih 107 kilometara izgradila je još turka vlada. Poslije okupacije sagradjeno je 965 kilometara željeznice, a sve sa uskim tračnicama. Prihod bosansko-hercegovačkih željeznica god. 1905. iznosio je 3/6 po sto, dočim iste godine austrijske željeznice dale su po pričući prihod od 3/5 po sto.

Nakon tog predavanja, član gospodske kuće Dr. Baerndtner kaže, da su zanimive one željezničke osnovne za spojenje Dalmacije sa Bosnom i sa Austro-Ugarskom, koje nisu bile izvršene. Veli, da se navadja kao uzrok otezanju, poteškoća gradnje zbog brdovitog zemljišta, ali da ta poteškoća zemljišta ne postoji. Odelni predstojnik Riedel na to nadovezuje, da su se u Bosni gradile željeznice po umjetno izmišljenom sustavu, da se zapriče spoj Beča sa Sarajevom; da bi se željeznički spoj Dalmacije sa austrijskim zemljama dao ostvariti sa razmjerno malim troškom, upotrebiv šumsko zemljište na sjevero-zapadu; da je i tvrdka Steinbeis sagradila željeznicu na uličnom zemljištu, i da bi takav spoj mogao računati na priličan promet, dočim ne tako južne pruge, što se misle izgraditi.

Zao nam je što ne imamo u cjelosti sve što je bilo rečeno pri spomenutom predavanju. Ovo donosimo u izvadku iz bečkih novina. Ako baš tako misle „mjerodavni“, onda smo još mnogo daleko od postignuća toli potrebitog željezničkog spoja.

Zlo godište . . .

Rupe, koncem veljače.

Crna nam ova je godina, a sudeć po mrkim kulkicama crnja je spremna. Ovom godinom stari vinograd izdahnuo. Po strančanim, gdje mu bio onaj dan, za amerikanicu plitko; a oranice majdan i to razdrte ili naplovljene. Pa i onako: kasno se na sadidbu nakanili, jer lažni proroci na svaku ruku snovetali, dok tužna istina silom neotvorila oči. Sad bi se krčilo, al od očica božje vrijeme ne da pomoliti glave. Sustiglo i oranje. Al čime orat, kad voći jedva da izime; a ujarmiš li ih, porckat će ostoječke. Pa je ljuta zabrega, odkud dobiti sjemena, kad kruha u kući nema. Vlada je razdielila nešto kukuruza, al tko će ubit potrebu. Neki se brani i zaradom na slapu, al eto je brzo kraju. Ufamo se, da će se nastaviti radja na jaruzi. I tu će se pomoć, tko ima radnika. Gdje je nejačad obladala, u duhan se još uzdati može. Al u nas ljeto sušno, pa se duhanu hoće zalievanja. Voda iz novog bunara jedva da dođe za kućnu potrebu. Za duhan trebalo bi na vrh podvornica iskopat ne jedan već više bunara. Tako bi se zauzabila snaga vode, koja toliko kvara pravi po podvornicam. Al ni u tom svi naši jadi. Koliko je Rupskog duta nemožeš ga okom pregledati; al osim uz podgđekoj stariji stan nezape ti oko van za riedku draču ili smreku. Ovogodišnjom sječom dat je zadnji udarac našem gaju. Još možeš do godine budemo se branit povadjenom lozom. Za preko godine ostaje još sama maslina. A kad će selo bez ognjva? Ako se nemožeš ni kvulit vodim ni vatrom, baš nemožeš ni glavnim putom. Izvisilo ga samo, da ubigne mostiču od kakvih 5 m. To nam odbija Ličane, kojim jedinom mogli smo izdati vino, dok ga je Bog davao. Da se izvede put ispod kuća, zgodnije bi bilo po selo, a usprjska nebi se čutila. Danas, kad je vinograd na prekruti, nebi to zapralo. Bog zna što; jer vlasnik bi jedva čeka do svolice doći, da njome zasadi amerikanice. Al što nas najljucje boli jest, što nemamo škole već od kada je pok. učitelj Rudan poginuo. Občalo nam se i ove godine, al da. Ako ne možemo imat usposobljenog učitelja, barem kakva privatnog pa bilo iz sela, da nauči djecu pročit i zamrčit; kad ih sila progne od kuće, nek im nepismenim nisu u tuđini zatvorena vrata. Ovilko iznesom na znanje vlasti i javnosti, nebi li se srećom iskolila i na nami ona: Pitajte i dat će vam se.

Proti razsipanju novca

K. Štafilčić, 28. veljače.

Jučer siiedo seoski zbor Štafilčića radi pitanja gradnje obč. kuće za škole u Novomu. Znajući načelnik da se i Štafilicu proti tog gradnji kao i u Staromu pučanstvo zapravo buni, zatražio je brzajavnim putem i dobio od Poglavarstva pojačanje oružništva i tako su obsjeli četiri oružnika sa natakutim bođezim župsku kuću u kojoj se je zbor držao.

Načelnik bled kao krpa u pratnji tajnika, nešto prije devete došao u zbornicu i naredio odmah da se zatvore vrata, na koja su se postavila dva poljara i čauš da u zbornicu ne puštaju nikoga osim članova seoskog zbora.

Na prosvjed učinjen proti tog protuzakonitosti, odgovorio je da on tako hoće, što se je brzojavilo Zem. Odboru. Točno u 9 sati drhtavim glasom otvorio je načelnik sjednicu, te obrazložio svrhu sastanka, tražeći da zbornici odobre gradnju občinske kuće za školu, koja bi se imala sagraditi u Novomu.

Proti načelnikovu predlogu ustali su svi govornici prikazujući nevolju pučanstva da se ne smije bacati u lahkoumne dugove za ne-potrebne kuće, tim manje danas u oči užasne katastrofe koja vinogradarstvu prieti; prikazujući kako je odlomak Štafilčića jur. obč. nametom teško opterećen, kako još nije platio ni radiju obale za koju već 20 god. kamate plaća; prikazujući skupoću svega a bezicjenje vina, usljed česa prieti glad. Videć načelnik takovo razpoloženje, stao je uvjerivati zbornike, da će gradnja obč. kuće za školu biti obćini od velike materijalne koristi, da će se od samih starinarina kroz 15 godina kuća platiti i kako se po nalogu vlade škola bezuvjetno mora graditi te bi bio uzaludan svaki odpor, a sva gradnja ne će zapasti ni 80.000 K.

U prkos toga načelnikova nagovaranja i tih laži, zbornici ostaše čvrsto na svojem stano-vištu, te na koncu glasovaše jednoglasno za predlog Barasa, da ako se škola bude morala graditi, da se sagradi u Štafilicu za štafiličku djecu.

I tako ćemo ako Bog da, krivinom načelnika, koji je probudio što je spavalo, u mjesto jedne zajedničke škole, sa kojom smo svi bili zadovoljni u Novomu, imati tri škole, svako selo svoju.

Dok je u župskoj kući zbor viećao, svjetina je pred kućom mirno očekivala zaključke, koji su joj bili sa prozora dojavljeni. Nije došlo do nikakova nereda, te je gosp. načelnik posle svršene skupštine mogao zakravljenih očiju mimo bajuneta nesmetano otići u Stari.

Štafiličani.

Prisilno razvlaštenje u Mandalini.

Kako je poznato Mandalina je, može se kazati, predgradje grada Šibenika. Ovih dana na zahtjev pomorske vojničke vlasti obavljala se je tu prisilna zemljišna eksproprijacija. Procjena bila je dva puta obavljena. Prvi put politička vlast, po zakonu, bila je imenovala procjeniteljima dva sudska vještaka iz Šibenika gospodu Hinka Bulata i Miju Guberinu. Ovi su procjenu izveli, ali istom nije se zadovoljilo c. k. povjerenstvo, te je zatražio ponovnu procjenu s drugim vještacima. Poglavarstvo se je vrlo uslužno odazvalo tom zahtjevu, te je imenovalo vještacima gospodu Prica, upravitelja „Glavice“ u Kninu i Schlaussa, kemičara iz Spljeta. Kako se vidi, ako Pric nije pravi vještak za procjenu zemalja, jer se bavi mliekom i sirom, po gotovo nije drugi, koji obično izdaje kemična mnjenja, koja pak maldane redovito ne slažu se s mnijenjem kemičnih postaja u Kloster-neuburgu i drugovdje.

Ako ne odgovara kao kemički vještak, možda je baš razlog što ga naša milostiva vlada upotrebljava u kritičnim po nju momentima kao vještaka dalmatinskih zemalja, u koje se on razumije kao netko u kantar.

Nazvali smo vladu milostivom, s razloga, jer je milostiva prema narodu i jer je milostiva i prema Schlaussu, koji je u kratko vrijeme od devetog prešao u sedmi čin. Ovo nije prvi put što se politička vlast utiče u neprilici njemu, jer kao u Mandalini tako i u Solinu on je bio onaj, koji je čudo učinio. U Solinu bile su najme ne jedna već dvie procjene za razvlaštenje izvedene. Ni jednom, ni drugom vlada zadovoljna, odredila je treću i utekla se za ovakove stvari vrlo uslužnom Schlaussu, koji je tudju muku procenio za pet puta manje od prvih procjena.

To se dogodilo i u Mandalini. Politička vlast nezadovoljna prvom procjenom, dobavila je amo svoga Schlaussa, a on je učinio ono isto što i u Solinu.

Toli Šibenik koji Mandalina nemaju zgodnijega položaja da se prošire nego je baš onaj koji se je razvlaštio. Tu se križaju dva puta, položaj je odmah pokraj mora za pristanište

parobroda. Željeznica ne samo da se dodira nego prelazi baš preko tog zemljišta, koje je u isto doba i spojeno sa zemljištem gdje je stovarište, skladište i pristanište tvrdke Steinbeis, kojim je bilo od prike nužde da se proširi na razvlaštenom zemljištu, a biva još naprotiv i od njezina posjeda oduzeto. Nije čudo, ako su neki vlastnici gledali svoj posjed kao oko u glavi. Na jednom eto ti razvlaštenja, koje je kao prisilno sredstvo svakomu odurno, a narod ga smatra pristom otičanim. I ako zakon predviđa pokušaj nagodbe, povjerenstvo se u to nije upuštalo, sigurno kako je bilo za procjenu Schlaussa.

I nije se prevarilo. Neka su zemljišta procjenjena 40 para po četvornom metru, što bi svaki nepristari čovjek procenio na krune. Na licu mjesta je sam Schlauss priznao, da on nije vještak, jer da ne pozna prilike ni cene, ali je izjavio, da će to poznavanje lako postići obavijest se kod raznih ljudi u Šibeniku. Da nije vrlo žalostno, bilo bi u istinu vrlo smiešno. Cielo postupanje grozno je djelovalo ne samo na interesirane stranke, nego i na građanstvo. Politička vlast, koja je sama odredila prvu procjenu i vještake, posize za drugom, a da ni ova nije joj bila po volji, bila bi odredila i treću, kako je učinila u Solinu. To je nemisao koji vriedja svako čuvstvo zakona i pravice. Da joj ne bude trebalo treće, četvrti, ni drugih više procjena, ona se služi jednim c. k. činovnikom, koji, naravno, unapried zna, za što je baš on, a ne ko drugi određen.

To je akcija vladina za unapriedjenje Dalmacije, a to je ponašanje naših domaćih ljudi, gdje se industriji krati razvitak, a stanovnicima otilme starina.

Sudit će sud, a ti, narode, pravdaj se i troši, jer milostiva ne će pravedne nagode, dok su joj na usluži razni Schlaussi.

O ovome bit će još govora.

Političke vesti.

Austrijski parlament sazvan. Kako poluslužbeni „Fremdenblatt“ javlja, zaključeno je na zadnjem ministarskom vieću sazvat carevinsko vieće za 10. ožujka. Na dnevnom redu prve sjednice biti će izbor predsjednika. „Slavenska Jednota“ predložiti će zastupnika Mastalku, dok kršćansko-socijali nose dra. Palttaia.

Austrijska ponuda Srbiji. „Neue freie Presse“ donosi, da je bečka vlada ponudila Srbiji veoma povoljan trgovački ugovor s izlazom na more.

Košut i samostalna banka. U peštanskim se političkim krugovima pogovara, da je Košut kod svoje posljednje audijencije kralju podnio formulu za rješanje bankovnog pitanja. Ugarska po toj formuli ne bi dobila samostalnu banku. Ona bi ostala zajednička, a samo bi se ustrojilo novo t. j. drugo ravnateljstvo u Budimpešti. Magari bi dobili donaciju od 100 milijuna kruna, koju bi preuzela vlada i grupa madjarskih novčara. Kralj da je poslao Košuta Bilinskomu, no ovaj ne će ni da čuje o tome.

General Klobučar — glavni zapovjednik u ratu protiv Srbije! Madjarski listovi javljaju, da će u slučaju rata Austro-Ugarske protiv Srbije vrhovni zapovjednik operacione vojske austro-ugarske biti feldcgmajster Klobučar, sadašnji glavni zapovjednik ugarskog domobranstva.

Podpisan austro-turski sporazumni protokol. Na 26. veljače pošte podne u 3 sata podpisan je u konaku velikog vezira zapisnik o austro-ugarsko-turskom sporazumu. Zapisnik podpisan je u dva primjerka po grofu Pallaviciniu, velikom veziru, ministru trgovine i po povremenomu upravitelju ministarstva vanjskih posala. — Sporazumni protokol između Austro-Ugarske i Turske obuhvaća devet članaka. Prvi članak glasi: „Austro-Ugarska izjavljuje izričito, da se odriče svoju prava, koja su joj glede prvajšeg posjeda novopazarskog Sandžaka bila namijenjena po berlinskom ugovoru, te po carigradskoj konvenciji dne 21. travnja 1879.“ — Drugi članak glasi: „Konvencija dne 21. travnja 1879. kao što i prosvjed visoke Kapije proti zaključku zajedničke austro-ugarske vlade glede Bosne i Hercegovine, nadalje sve druge odluke i ugovori, koji su u protimbi sa ovim zaključkom, a koji su usliedili sa strane obiju visokih ugovarajućih stranaka ukidaju se, te se nadomještaju sadašnjim protokolom, koji utanačuje, da je između visokih ugovarajućih stranaka svaki spor glede obiju tih pokrajina odstranjen i da otomanska vlada izričito priznaje stanje stvoreno gore spomenutim zaključkom.“

Milovanović o položaju. Srbski ministar vanjskih posala Milovanović kazao je dopisniku „Matina“, da Srbija ne misli napasti Austriju, te se nada, da Austrija Srbiji ne će naviesti rata. Srbija je ispunila sve zahtjeve velevlasti, pozvala je natrag svoje rezerviste, ugibala se

je svakoj provokaciji, ostala je mirna, zato bi bila nezastuženost, ako bi Austrija Srbiji naviestila rat proti svakoj pravici.

Srbski trgovci protiv rata. Trgovci iz iz unutrašnjosti Srbije upravili su predstavku na beogradsku trgovačku komoru, u kojoj traže skoro rješeno spora između Austro-Ugarske i Srbije. Isto su i trgovci iz Beograda zamolili vladu, da nastoji riješiti spor bilo sad u kojem pogledu. Neizvjestnost ubija svaku trgovinu.

Rusija je priznala nezavisnost Bugarske. Iz Sofije javljaju, da bugarska vlada smatra priznanje nezavisnosti sa strane Rusije gotovom činjenicom. Dapače se javlja, da se u vladinim krugovima drži, da će ne samo velevlasti, nego i Turska u najkraće vrijeme priznati nezavisnost. Nu bugarska vlada ne će propustiti prilike, da povoljni politički položaj za Bugarsku na Balkanu iscrpi i da požuri priznanje nezavisnosti.

Istra. Službeni list donasa već naviešteno imenovanje dra. L. Rizzi-a kapetanom, a dra. M. Laginje podkapetanom markgrofije Istre.

Odstup Tittonia i Giolittia. Iz Rima javljaju, da će nakon izbora istupiti ministar izvanjskih posala Tittoni iz kabineta. Njegovim nasljednikom imade postati pariski poklisar Gallina, a govori i o londonskom poklisaru San Giulianu. Kaže se, da će odstupati ministar predsjednik Giolitti, a da će mu biti nasljednikom Fortis ili Marcora.

Komplot protiv bugarskog cara Ferdinandana. Policija je uapsila Bugarina Anastazija i Srbina iz Sofije Popovića, koji su namjeravali u Ružičku izvesti atentat proti Ferdinandu, kad bi se vraćao iz Petrograda. Bombe je u Ružičku odpremla jedna žena. Anastazov je djak i dopisnik jedne bugarske novine, te je, priznao, da je član vjekarne zavjere proti kneza. Popović je također djak.

Revolucija u Perziji. Šah obećaje ustav. Javljaju iz Carigrada: Šah je poslao perzijskome poslaniku u Carigradu jednu brzobjavku, u kojoj obećaje, da će ponovno uspostaviti ustav, bude li mu zajamčena osobna sigurnost. On nalaže poslaniku, neka se upusti u pregovore sa revolucionarcima.

Pokrajinske vesti.

Sjednica uprave. Sazivljem sjednicu uprave stranke prava za 7. ožujka, u 10 sati prije podne u Spljetu.

Na dnevnom su redu:

1. Sadašnji politički odnošaji.
2. Eventualija.

Molim svu gospodu članove, da svakako pristupe na ovu važnu sjednicu.

Zadar, 28. veljače 1909.

D. Ivo Prodan, predsjednik.

Dioklecijanova palača u Splitu. Obćinsko upraviteljstvo u Splitu odlučilo je na svojoj zadnjoj sjednici ogromnom većinom glasova, da se nabave kućice naslonjene uz Dioklecijanovu palaču na splitskoj obali, e da se podpuno izolira palača. U to ime je konzervator muzeja Bulić predložio, neka bi obćina u roku od 20 godina doprinijela 200.000 kruna. Dr. Trumbić je potanko prikazao ovo pitanje, koje je bilo potaknuto još za njegova načelnništva.

Nova obćinska uprava u Vrgorcu. Pišu iz Vrgorca, da je mješovito povjerenstvo odbilo utok proti obćinskim izborima, te će do koji dan slediti imenovanje načelnika.

Za gradnju Hótelá u Dalmaciji. Ovih dana bio je u Zadru gospod. inžinir Gustav Scharfatter, u ime sindikata za podizanje hótela u Dalmaciji, radi financiranja preduzeća pomoću domaćeg kapitala. Kako je poznato ovaj je sindakat stvoren uslied poticanja društva Grofa Harracha za promicanje gospodarskih interesa Dalmacije, te je dao sastaviti tehničke osnovne za zidanje 5 hótela, i to u Dubrovniku, Trstenu, Savini kod Ercegovine, u Trogiru i Kaštelima, s ukupnom potrebštinom od preko 8.000.000 kruna. Netom ova svota bude osigurana potpisima novčanih zavoda i privatnika, počeli bi se ti hóteli graditi. Tada bi Dalmacija, vele, bila dorasla modernom prometu stranaca.

Iz hrvatskih zemalja.

„Hrvatska Sloboda“ prigodom 13. obljetnice smrti slavnog Dr. Ante Starčevića medj inim na pročelnom listu piše: „A što je još gore, oni isti proti kojima si oči svoj viek radio, od kojih si odvraćao kao od vukodlaka svoj narod udjose neverjom onih, kojim Ti povjeri svoje zastavu i obranu svoje kuće, medju Tvoje sledbenike, osvojiše kulu, mitom podkupiše stražare, zarobiše vojsku, pogaziše na Tvoje ime i na Tvoju uspomenu i kliču u opakosti svoje duše: nestalo je steklišta, nestalo

je Starčevićanac, Starčević robuje onoj sili, koju je za cijelog života pobijao. I htjedeš Tvoju sliku nositi u povorci kakono Rimljani nošahu svoje trofeje, a nas htjedeš privezane kolima pobjeditelja vući na putu sramote i milu. Nu u nami se pojavi Tvoj duh, duh koji je napisao predstave, duh, koji ti izrekao one slavne govore dostojne Demostena i Fokiona, irgnusmo lance, kojim nas htjedeš tudjinac sapete i osramočene voditi za kolima neprijatelj, odkrismo nepoštenu zavjeru proti Tvoru imenu i proti narodu, kojemu si živ sve žrtvo-
vao, a pošio smrti ostavio u sveti amonet poštenje i čist obraz. I Tvoja je zastava opet spašena, čista i neokaljana. Tvoja kula je tvrda i nepredobiva, povjerna imenu Tvoru, krvi Tvoje krvi. Sada neka se oluja razbieni, neka padaju striele, neka dušmani navale podvostručenom silom na Tvoju baštinu, naći će nas uvijek spremne na borbu za one ideale, za koje si Ti živio, za koje si umro.

Spmen-ploča hrvatskom historičaru. Revno društvo „Braća života Zmaja“ odlučilo je na rodnoj kući hrvatskog historičara Ivana Krstitelja Tkalčića u Novoj Vesi postaviti spomen-ploču koju je izradio je uvaženi hrvatski kipar Ivan Rendić. Ploča je umjetnički izrađena, te će biti pravi ured rodne kuće pok. Ivana Krst. Tkalčića.

Kadetska škola u Zagrebu. U Petrovaradinu se govori, da će kadetska škola u Kamenici u najkraće vrijeme biti premještena u Zagreb.

Još jedan dobrotvor. Zadnji put javismo o smrti biskupa Pavla Guglera, koji je bio poznat još za života kao mecena, a sad javljamo da je i pokojni profesor na zagrebačkom sveučilištu dr. V. pl. Koroškony ostavio do 80.000 kr. u dobrotvorne svrhe većinom za stipendije kr. plemeničkog konvikta, sveučilišta i tehnike. Isti je umro također u ponedjeljak kad i biskup Gugler. Našao nasljednika.

Pisačičeva „Hrvatska Hrvatom“ oživila. U Zlataru je opet počeo izdavati Mirko pl. Pisačić list „Hrvatska Hrvatom“, koji će se boriti, kako veli, proti sustavu, koji danas vlada u Hrvatskoj.

Pogodnost za čete u Bosni. Kako se uje namjerava zajedničko ministarstvo rata staviti predlog, da se obzirom na velike štrapace, kojima su izvržene čete u Bosni, ovima sve ono vrijeme, što proborave na granici, uručuna kao ratna godina. Ova pogodnost imala bi vrijediti ne samo za častnike, već i za momčad i podčastnike.

Književnost i umjetnost.

Novo djelo. Poslie jednogodišnjeg rada svršše naši poznati književnici Andrijašević Niko i Perišić Spiro historijsku dramu o poznatoj poljskoj junakinji Mili Golsajlića. Drama im je podpunno uspješna. Istu će predstavljati čim prije naši diletanti, a glavnu ulogu će igrati isti autor Perišić. Šenarije će naslikati naši umjetnici Vidović, Katunarić i Meneghielo. Griehota bi bila, da se ovo djelo ne bi predstavljalo na svim slavenskim pozornicama. O samoj ču se dramu pozabaviti drugi put. M. K.

Iz grada i okolice.

Prigodom 13. obljetnice smrti Ante Starčevića izkazahu naša društva Hrvat. Sokol i Hrv. Čitaonica počast uspomeni velikog pokojnika, oca hrvatske svietsti, izviesivši u ponedjeljak — mješte u nedjelju — trobojne zastave na po stiega sa crnom koprenom. Slava Anti Starčeviću!

Opera. Čujemo, da će o Uzkrsu gostovati u mjestnom kazalištu talijansko operno društvo i da će se davati opere „La Traviata“ i „Il Trovatore“, te još koja.

Vrieme. Napokon poslie olujnih i studenih dana, osobito poslie prekjucerašnjem ršuma juga, danas osvanuo liep sunčan dan, pravo proljetno vrieme, — ako se opet ne pokvari!

„Učiteljski Glas.“ Uredništvo ovog glasila „Savez dalm. učitelja“ javlja nam, da će brojjevi istoga za mjesec veljaču i ožujak izići skupno polovicom ovog mjeseca.

Krvava svadja. U ponedjeljak u jutro oko 8 sati zavadili su se u gradu u voštarnici braće Inchiostri radnici Delić i Gagliatti, ovaj potonji talijanac; zavadiše se tako oštro, da su došli i do ruku, a najzad latise se i noža, te jedan drugome zadadoše više težkih ozieda, zbog kojih moradoše biti prenešeni u pokraj. bolnicu.

Ranio ga perišem. Jučer popodne svadja su se u gradu izmedju sebe djeca Jovo Pavašević Nikin i Ive Gojanović Krstin. U njeke se Pavašević baci mornarskim perišem u Gojanovića na 4 laktadalečine, pogodivši ga pod lievu lopaticu. Golejčević bi priveden u ljekarnu Beroša, a za tim u pokr. bolnicu.

Propovjednik Don Rudolf Pian ove korizme u našem gradu osvaja srca našeg puka svojim krasnim, npravo biranim hrvatskim propovjedima, udešenim vrlo razumno i zgodno prama čudi, shvaćanju i prilikama njegova slušateljstva. Česitamo od srca!

Za nadgrobni spomenik S. S. Kranjčeviću udieliše u Šibeniku još sliedeća gg. Grimani Ivan K 1. Vladimir Kulić K 2. D. r. Ivo Krstelj K 5. Krsto Jadronja K 2. D. r. Grgo Bogić K 3. — Ukupno K 13.

Dokaznice o uništenju vinograda filokseričnom zarazom, što se traže kao prilog molbama za postignuće bezkamatnih zajmova u svrhu obnove vinograda može da pruži obćinski seoski glavar ili c. k. porezni ured. Inače dobro je, da takove svjedočbe budu potvrđene od kotarskog poglavarstva. Razumije se, da su i ovakove dokaznice proste od biljegovine.

Za saobraćaj stranaca. Ministarstvo za javne radnje imenovalo je konsulentom za saobraćaj stranaca u Dalmaciji Gustava W. Gessmanna sa sielom u Dubrovniku, koji se je, kako doznajemo, obratio zanimanim faktorima, imenito obćinama, da mu budu pri ruci u izvršavanju njegove zadaće.

Liečnik za sela. U današnjem broju čitat je oglas natječaja na mjesto obćinskog liečnika za sela, koji nam je poslat na vrštenje od obćinskog upraviteljstva. Ovim natječajem obćinska se uprava odazivilje velikoj potrebi seoskog pučanstva u području obćine šibenske. Jedan liečnik sam ne može nikako da svukud doskoči u ovako prostranoj obćini. S dvojicom moći će se liepo udovoljiti gradu i okolici.

Kinematograf. Još danas program od ponedjeljka. Sutra promjena. Podužee je, — kako se čita u objavama programa — namaklo novi izvrstni električni glasovir.

Dužo Balavac u službi „Dalmatie“. Parobrodarsko društvo „Dalmatija“ imade na parobrodnu „Iniziatore“ kapetana, koji putnike zove kozom.

Bachova patenta. Politička vlast osudila na 3 krune globe, odnosno po 6 sati zatvora vodičane: Šimu Franin-Pečariću, Franu Vlahov i Nikolu Kranjca radi poklika „dolje vlada!“

Vladina pripomoć vodičkim siromasima. Poglavarstvo šibensko pod nadnevkom 27. pr. siečnja br. 100 osudilo Pavla Rocu i Nikolu Markoča svakog na deset kruna globe „na korist siromaha u Vodicama“.

Kako vlada pomaže sirotinji. Na siotine čeljadi iz nekojih okolnih mjesta dolazi pred Poglavarstvo. a ono im dieli po 30—50 klg. kukuruza. Nikakova pripomoć, kad se zna, da svako čeljade mora potrošiti do 6 kruna za parobrod, hranu, prenos i vrijednost izgubljene dnevice. Nadamo se, da će ovakovo dieljenje lieiti zabačeno, jer je na gori rasap pučanstva. Pripomoć imale bi se dieliti u pojed. dinim mjestima gdje treba.

Razne viesti.

Izjava ruskog poslanika Sergejeva. Ruski poslanik Sergejev, koji je boravio ovih dana u Beču, povratio se je u Beograd. On je izjavio, da se o razpoloženju u Srbiji raznose mnoge legende, zatim je nadovezao: „Nema nikakove pogibelji, da bi Srbi mogli narušiti mir. U zadnje doba razpoloženje u Srbiji jako se je primirilo, pošto je Srbija sa svih strana upozorena, da se ne upušta ni u kakove pustolovine“.

Bivši praški načelnik umro. U utorak poslie podne umro je bivši praški načelnik T. Czerny, koji je ujedno bio član gospodske kuće.

Učiteljica — gradska načelnik. Englezki je gradic High-Vycombe, poznat radi svoje industrije stolaca. Prošlog tjedna izabralo je zastupstvo tog gradica učiteljicu Miss Dove za načelnicu. Ona je u Englezkoj prvi ženski načelnik.

Satira „Pajacu“.

Naša je šala rek bi našla odaziva, kakvoj se „Sangvinik“ nije nadao ni iz daleka. Koliko nam je god milo da se stanovitva gospoda koprcaju zbog toga do ludila, žao nam je, što što se je ova tobožnja „atera“ zlobno dovela u savez sa prof. B. koji ga tu podniפוšto ne ulazi. Doznajemo da je taj profesor, pod samom sumnjom da je sudjelovao toj satiri namjenjenoj poznatom vrtikapi, „Pajacu“ primio nezatraženi dopust. Nama se nikako u tu viest ne da vjerovati, jer takova strogost nemoguće je da je uzslidila uslied nezatne osobe „Pajaca“, jer bi to bila očita nemoralnost, nego tu mora da budu kakovi drugi debeli kumovi koji će biti prof. B. takovu poparu skuhali. Svakako, ako je viest istinita, karakterizira vrlo dobro ambijent splitski.

Nas ne vežu nikakove veze sa prof. B., ali moramo žalostnim srcem da konstatujemo da imade danas dosta toga truhla u Splitu, u tom gradu koji bi inače imao da slovi u svemu i svaćemu kao prvi u pokrajini.

Dosta je izaknuti da je tu jednom „Pajacu“ moguće da žive, da dobro žive, da vrlo gospodski žive, — da imade svoju stranku i... debele kumove koji se zanj, za takova nitkova, zalažu.

Jadni Splita, na što si spao. Čujemo također da je g. Ivan Barac, brat profesora, koji je pošteno izučskao „Pajaca“, osudjen na mjesec dana tamnice i to ne od političke oblasti, nego, nevjerovatno ali istinito, na splitskome sudu. Čekamo, da vidimo koliko vriede ove glasine.

Možda se do prigode i pozabavimo još malo sa splitskim „Pajacom“ i dosljedno k tomu sa splitskim — blatom.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.)
Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik Josip Drezga.

Br. 1831.

Oglas natječaja.

Otvara se natječaj na mjesto obćinskog liečnika za sela obćine šibenske uz godišnju plaću od K 2400 — sa tri petgodišnje doplate od K 200 svaka, što će primati iz obćinske blagajne u jednakim mjesečnim predplatnim obrocima.

Obćinski liečnik za sela obćine šibenske dužan je liečiti bezplatno siromake, kao takve priznate od obćinskog Upraviteljstva. Za posjete po selima imati će pravo na pristojbe i putne troškove.

Liečnik za sela ima pravo na stalnost i mirovinu u smislu pokrajinskog zakona 28. veljače 1899. i zaključaka obćinskog Vieća u sjednici 21. listopada 1900 i 27. kolovoza 1905.

Natjecatelji dokazati će da su ovlašteni na liečenje u zemljama zastupanim na Carevinskom Vieću, da su državljani austrijski i da podpuno poznavaju hrvatski jezik.

Svakomu je natjecatelju prosto obratiti se podpisanom Upraviteljstvu za potanje obavjesti i razjašnjenja.

Rok natječaju traje do 15. travnja 1909., a molbe imadu se prikazati podpisane.

U Šibeniku, 2. ožujka 1909.
Od obćinskog Upraviteljstva
Načelnik: Dr. Krstelj. Prisjednik: P. Čikara.

Na prodaju ima kod podisanog više stotina kilograma dobrog glavatog

Kiselog kupusa

uz cienu od 36 para po klg.
Paško Stošić,
Šibenik (Varoš).

Unajmljuje

se jedna soba sa pokućtvom. Ista se nalazi u glavnoj ulici. — Za obaviesti obratit se Uredništvu.

Imam u zalogi na prodaju navrnutih američanskih loza prve vrste.

Plavina na Riparia×Rupestris br. 3309.
Plavina na Rupestris Monticola.
Trbljan na Rupestris Monticola.
Pulježanac (debit ili čarapar) na Rupestris Monticola.

Ciena za 1000 komada na podlogi Riparia×Rupestris br. 3309 je K 200 i na Rupestris Monticola K 180.

Krsto Pećenko,
Komen (Goriško).

5-5

Trgovački pomoćnik papirnice,

sa dobrim svjedočbama traži mjesto. — Obratiti se uredništvu.

Novi Brijački Salon
Glavna ulica - ŠIBENIK - Glavna ulica

Uredjen najmodernije — providjen najhigijeničnijim, najsvršenijim spravama
Bogat izborom najfinijih parfima i inih kosmetika 7-16

Osoblje najudvornije -- Posluga uredna
Čistoća uzorna
Preporuča se p. u. obćinstvu.

Najveći izum.
Samo K 5-10
stoji sada pronađena „Nikel-Remontoir“ zepna ura sa znakom „Sistem-Roskopf Pateni“, koja idje 36 sati sa kazalom za časove. — Na minut dobro iduća. — amćenje za tri godine. (Jedan elegantni lanac i 5 drugih ukrasnih stvari dobiva kupac sata badava). Jedna fina, vrlo liepo izrađjen srebrna ura sa srebrnim lancem samo K 11-10.
U slučaju nezadovoljstva vraća se novac natrag. Naručbe šalju se pouzecom ili novac unapried.
M. J. Holzer's Wwe. Marie Holzer
tvorničko skladište ura, zlata, srebra, kao i glazbene instrumente.
Krakov, St. Getrudgasse 29, Hochparterre.
Bogato ilustrovani etelci šalju se badava i franko.
Traže se putnici. 7-20

Restauracija „Sidru“
prvog reda
ŠIBENIK, ulica sv. Ivana ŠIBENIK.

Čast mi je obznantiti cijenjeno obćinstvo, da se u mojem lokalu toče izabrana vina, kao: dalmatinsko, istrijansko, biero, desert, refosco i t. d., te dobro poznato pivo Sarajevsko. — — —
Kuhinja je domaća prve vrsti, koja je obskrbljena u svako doba toplim i mrlzim jelom. — — —
Objed l. reda K 1; II. reda 72 fl.
Naznačiti mi je osobito, da se moja jela priugotavljaju samo sa naravnom masti.
Preporučuje se veleštovanjem
Strika Antun.
12-52

Restauracija „Sidru“
prvog reda
ŠIBENIK, ulica sv. Ivana ŠIBENIK.

HRVATSKA VJERESIJSKA BANKA - PODRUŽNICA - ŠIBENIK.

BANKOVNI ODJEL

prima uložke na knjižice u konto korentu u ček prometu; eskomptuje mjenice, financira trgovačke poslove, obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednima. Devize se preuzimaju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

DIONIČKA GLAVNICA K 1.000.000

Pričuvna zaklada K 100.000
Centralna Dubrovnik - - - - -
- - Podružnica u Splitu i Zadru.
Priskrbuje zajmove uz amortizaciju kotarima, občinama i javnim korporacijama.

MJENJAČNICA

kupuje i prodaje državne papire, razretne, založnice, srečke, valute, kupone. Prodaja srečaka na obročno odplaćivanje. Osjegovanje proti gubitku kod ždribebanja. Revizija srečaka i vrijednostih papira besplatno. Unovčenje kupona bez odbitka.

ZALAGAONICA

daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, drago kamenje i t. d. uz najkulantnije uvjete.

11-52

JADRANSKA BANKA U TRSTU

Bankovne prostorije u ulici Cassa di risparmio, Br. 5.

Vlastita zgrada.

Obavlja sve bankovne i mjenične poslove eskomptuje mjenice, daje predumove na vrijednostne papire, kao i na robu ležuću u javnim skladištima.

Kupuje i prodaje vrijednostne papire, svake vrsti, devize, inozemni zlatni i srebrni novac, te

banknote i unovčuje kupovne i izdribebane papire uz najpovoljnije uvjete.

Izdaje doznake na sva glavna tržišta monarhije i inozemstva, te otvara vjeresije uz izprave (dokumente) ukrcavanja.

Prima novac na štedioničke knjižice u tekući i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i najsavjetnije uz vrlo umjerene uvjete.

Posreduje i konvertira hipoteke kod prvih hipotekarnih zavoda uz najniže uvjete. 14-52

Banca Commerciale Triestina

prima:

Uložke u krunam uz uložničke Listove:

sa odkazom od 5 dana uz 2 3/4 %
" " " 15 " " 3 %
" " " 30 " " 4 1/4 %

Uložke u zlatnim Napoleonima III u engl. funtim. (Sterlinam) uz uložničke Listove:

sa odkazom od 15 dana uz 2 1/2 %
" " " 30 " " 2 1/2 %
" " " 3 mjes. " 3 %

NB. Za uložne listove sada u toku, nov kamatnik ulazi u kriepost 15.og Novembra i 10.og Decembra o. g.; izdaje blagajničke doznačnice na donosioca sa škadencom od 1 mjeseca uz kamatnjak od 1 1/2 %.

Banko-Ziro i Tekući račun. Valuta od dana uložanja, uz kamatnjak koji će se ustanoviti; obavlja inkasso mjestnih računa, mjenica glasićih na Trst, Beč, Budimpeštu, Prag i druge glavne gradove Monarhije, te plaća domicle svojih korentista bez ikakvog troška.

Izdaje uložne knjižice na štednju uz dobit od 3 1/2 %.

Otvora tekuće račune u raznim vrednotama. Inkassi: Obavlja utjerivanje mjenica na sva mjesta inozemstva, odrezaka i izdribebanih vrednostnih papira uz umjerene uvjete.

Izdaje svojim korentistima doznačnice na Beč, Aussig, Bielitz, Brno, Budimpeštu, Carlsbad, Cervignano, Cormons, Cernovici, Eger, Rieku, Friedek, Gablonz, Goricu, Graz, Innsbruck, Klagenfurt, Lavov, Linz, Olomuc, Pilsen, Polu, Prag, Prossnitz, Dubrovnik, Solnograd (Salzburg), palit, Peplitz, Troppau, Warnsdorf, Bučko-Novomjesto i druge gradove Monarhije bez ikakvog troška, a na inozemstvo po najboljem dnevnom tečaju.

Izdaje Kreditne listove na sva mjesta Monarhije i inozemstva.

Bavi se kupnjom uz tovarne dokumente u Novi Jork, London, Pariz, Hamburg, itd. itd. uz umjereni kamatnjak.

Daje predumove na vrijednostne papire, robu, warrants i tovarne dokumente uz uvjete, koje će se ustanoviti.

Daje jamčevinu za carine skladišta Kontirinja (Contirungs-Lager).

Preuzimlje u hranu i upravljanje: U sobi sigurnosti, koja pruža najveću garanciju proti kojoj mu drago pogibelji provale i vatre i kojoj je posvećen osobiti nadzor sa strane bankovnih organa, primaju se u hranu vrijednostni papiri, zlato, srebro i dragocjenosti, uz povoljne uvjete, te se na zahtjev preuzima i upravljanje istih.

Osjegovaje vrednote proti gubitcima žribebanja

14-52 Banca Commerciale Triestina.

Hotel Dinara

Šibenik kod mjestnog kazališta

obskrbljen je izvrsnom kuhinjom -
udobnim i zdravim sobama i svim -
ostalim mogućim komfortima. - - -
CIENE VRLO UMJERENE. - - - - -
Preporučuje se Jvanica ud. Dodig.

38-52

Hrvati i Hrvatice!

sjećajte se uvijek

DRUŽBE

Sv.

Ćirila i Metoda

za Jstru

CROATIA

OSIGURAVAJUĆA ZADRUGA U ZAGREBU.

UTEMELJENA GODINE 1884.

CENTRALA: Zagreb, Zrinjski trg, Berislavićeva ulica br. 2.

PODRUŽNICE I GLAVNA ZASTUPSTVA: Osijek, Sarajevo, Spljet i Trst.

Ova zadruga stoji pod okriljem i nadzorom občine slobodnog i kr. glavnoga grada Zagreba, te prima uz povoljne uvjete slijedeće vrsti osiguranja

I. Na ljudski život:

- a) osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti;
  - b) osiguranje miraza;
  - c) osiguranja životnih renta.
2. Osiguranja mirovina, nemoćnina, udovnina i odgojnina sa i bez liečničke pregledbe.

II. Protiv štete od požara:

1. Osiguranja zadruga (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica).
2. Osiguranja pokretnina (pokućstva, dućanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.).
3. Osiguranja poljskih plodina (žita, siena i t. d.).

III. Osiguranja staklenih ploča protiv razlupanja.

Zadruga imovina u svim odjelima iznosi: . . . . . K 1.410.816.28
Od toga jamčevne zaklade: . . . . . K 1.000.000.00
Godišnji prihod premije s pristojbama preko: . . . . . K 820.000.00
Izplaćene odštete: . . . . . K 2.619.582.36

Za palamaciju pobliže obavijesti daje: Glavno Povjereništvo i Nadzorništvo „Croatiae“ u Spljetu. Poslovnica u Spljetu, ulica Do Sud br. 356. - -

PUTNICI PRIMAJU SE UZ POVOLJNE UVJETE. 14-52

SVOJ K SVOME!

SVOJ K SVOME!

ŽUPNICI CRKOVINARSTVA BRATOVŠTINE

KOJI ŽELE

prave svieće
od pčelnog voska

NEKA NARUČE NA

„JEDINU HRVATSKU TVORNICU VOŠTANIH SVIEĆA“

NA PARU

9-52

VLADIMIRA KULIĆA, Šibenik (Dal.).

Ponude i cieni šalju se badava i franko.

Hrvatska Tiskara

ŠIBENIK.

Izradjuje svakovrstne radnje, kao: Knjige i brosure, sve vrsti tiskanica za občinske, župne i druge urede, seoske blagajne, odvjetnike, trgovce itd., te moderne posjetnice, za ručne i vjenčane objave, pozive na zabavu, plesne redove, osmrtnice itd.

Ima svoju izvrsno uređenu

KNJIGOVEŽNICU

obskrbljenu sa strojem za pozlaćivanje i sa najnovijim slovima, te izvršuje sve knjigoveške radnje sa tiskom u bojama, posebješenim i pozlaćenim, a prima naručbe za izradbu raznih galanterijskih predmeta, kutija itd. itd.